

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Hanneke Roozendaal
h.roozendaal@nijmegen.nl
T 0618069219

Ons kenmerk

E23.003446

Datum 21 mei 2024
Onderwerp Aanpak basisvaardigheden

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de ontwikkelingen binnen het beleidsterrein Basisvaardigheden c.q. laaggeletterdheid.

Feiten en cijfers

Waar we vroeger spraken over 'laaggeletterden' en 'laaggeletterdheid', gebruiken we tegenwoordig de term 'basisvaardigheden' en 'beperkte basisvaardigheden'. Deze naamswijziging komt voort uit het gegeven dat naast onvoldoende kunnen lezen en schrijven, ook slecht kunnen rekenen en beperkte digitale vaardigheden ervoor zorgen dat mensen niet mee kunnen doen in de samenleving. Daarnaast ervaren mensen de term 'laaggeletterdheid' als stigmatiserend.

Volgens het meest recente onderzoek van de Algemene Rekenkamer uit 2016 hebben in Nederland 2,5 miljoen mensen beperkte basisvaardigheden (12% van de beroepsbevolking). In Nijmegen heeft 10% van de beroepsbevolking beperkte basisvaardigheden, wat neerkomt op 13.000 inwoners.

Onderzoek naar basisvaardigheden van volwassenen is arbeidsintensief en daarmee kostbaar. Immers, de problematiek vereist dat onderzoekers één-op-één met mensen in gesprek gaan. Daarom worden onderzoeken niet frequent en zoveel mogelijk op mondiaal niveau uitgevoerd.

Op dit moment vindt het 10-jaarlijkse PIAAC-onderzoek plaats naar de basisvaardigheden van de volwassenen wereldwijd. Wij verwachten de uitkomsten van dit onderzoek, en daarmee de actuele cijfers omtrent de basisvaardigheden van Nederlanders en Nijmegenaren, in de tweede helft van 2024.

Huidig beleid

Als gemeente Nijmegen voeren we het beleid uit dat we hebben vastgelegd in het 'Regionaal uitvoeringsplan bevorderen basisvaardigheden bij volwassenen, regio Nijmegen, 2021-2024'. Voor deze planperiode focussen we ons op de volgende doelen:

1. Bewustwording en acceptatie, onder meer door het faciliteren van het bondgenootschap.
2. Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod, door middel van het ontwikkelen van een goed proces van matching rondom vraag en aanbod voor educatie.
3. Zorgen voor een passend aanbod door de uitvoering van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) via de regionale inzet van volwasseneneducatie.
4. Monitoren van resultaten en werken aan kwaliteit.

Tien maanden voordat de planperiode eindigt, kunnen we stellen dat we ten aanzien van alle punten onze doelen gaan behalen.

Zo is het Bondgenootschap Laaggeletterdheid uitgebreid met nieuwe bondgenoten en zijn er in 2023 twee bijeenkomsten georganiseerd waar we een goede opkomst zagen.

Ten aanzien van punt 2 'Laaggeletterden vinden en doorgeleiden naar passend aanbod, door middel van het ontwikkelen van een goed proces van matching rondom vraag en aanbod voor educatie' zien we dat er een continue stroom is van NT2-ers (inwoners met een andere moedertaal) richting het aanbod van volwasseneducatie en het ROC in 2023 daardoor kampte met wachtlijsten. Inmiddels nemen ook de aanmeldingen van NT1-ers toe. In 2024 heeft ROC Nijmegen het aantal groepen uitgebreid en zijn de wachtlijsten opgelost.

Daarnaast zijn wij continu in gesprek met aanbieders zoals ROC Nijmegen en Bibliotheek Gelderland Zuid om waar nodig bij te kunnen sturen in aard en capaciteit van het aanbod in het Rijk van Nijmegen.

Met betrekking tot de monitoring voeren wij jaarlijks de impactmeting uit en werken wij mee aan het Landelijk Beeld Volwasseneducatie van het CBS.

Onze partners

In Nijmegen werken we met een aantal vaste partners samen om mensen met beperkte basisvaardigheden te vinden en door te leiden naar passend educatief aanbod.

Het formele aanbod voor de regio Rijk van Nijmegen wordt verzorgd door ROC Nijmegen. Zij zijn al jaren een vaste partner die wij vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) subsidiëren.

Voor non-formeel aanbod, met name gericht op het vergroten van digitale vaardigheden, kunnen inwoners terecht bij OBGZ.

Gilde Nijmegen heeft met haar programma SamenSpraak een taalmaatjesproject opgezet waarbij vrijwilligers één-op-één inwoners met een migratieachtergrond ondersteunen en hen de kans bieden om hun Nederlands te oefenen en te verbeteren.

Daarnaast werken we op onderdelen samen met Bindkracht10, GGD Gelderland Zuid, en WerkBedrijf Rijk van Nijmegen.

Samenwerking WerkBedrijf en ROC

Inwoners die afhankelijk zijn van een uitkering beschikken vaker over beperkte basisvaardigheden dan andere inwoners. Omdat beperkte basisvaardigheden cliënten van het WerkBedrijf belemmeren in het vinden en behouden van werk, heeft het WerkBedrijf samen met ROC Nijmegen een werkwijze ontwikkeld die deze doelgroep vindt en succesvol

doorleidt naar het educatieaanbod van het ROC. Deze aanpak is uniek voor Nederland en is één van de redenen dat wij als regio bovengemiddeld veel NT1-ers (mensen met Nederlands als moedertaal) succesvol aan onderwijs deel laten nemen.

Ontwikkelingen

Hieronder schetsen we een aantal ontwikkelingen binnen het gemeentelijk en regionaal beleid rondom het bevorderen van basisvaardigheden bij inwoners van Nijmegen.

1. Onderwijs Oekraïense ontheemden

Nu de oorlog in Oekraïne langer duurt dan in eerste instantie gehoopt, steeds meer ontheemden (tijdelijk) aan het werk zijn gegaan in Nederland en een deel van hen aangeeft hier te willen blijven, neemt de vraag naar Nederlandse taallessen onder deze groep ontheemden toe.

In eerste instantie konden we een kleine groep toelaten tot het reguliere aanbod omdat de Wet Educatie en Beroepsonderwijs – die de basis vormt voor de formele volwasseneducatie die wij aanbieden – hier ruimte voor bood. Nu het Rijk middelen aan Nijmegen heeft toegekend om het onderwijs te organiseren, kunnen we de taallessen grootschalig vorm gaan geven.

Op dit moment verblijven er ca. 700 Oekraïense ontheemden in Nijmegen, waarvan een deel nog leerplichtig is en een deel geen behoefte heeft om Nederlands te leren. Voor de overige ontheemden willen wij een passend en toereikend aanbod organiseren.

Gezien de omvang van de opgave en het beschikbare budget, zijn we een aanbestedingstraject gestart waarvoor we drie Nijmeegse taalaanbieders hebben uitgenodigd. ROC Nijmegen kwam als beste opdrachtnemer uit het traject naar voren en zij zullen vanaf maart 2024 starten met het verzorgen van taaltrajecten voor Oekraïners.

2. Taalambassadeurs

Taalambassadeurs zijn de ervaringsdeskundigen binnen het domein van basisvaardigheden en zij worden ondersteund en begeleid door de Stichting ABC. Deze landelijke stichting behartigt de belangen van laaggeletterden, geeft voorlichting over de problematiek, organiseert ontmoetingen en zet hun ambassadeurs in om communicatie van organisaties te testen en daarover te adviseren.

De landelijke stichting heeft nu besloten om binnen hun provinciale afdeling subgroepen te formeren van taalambassadeurs zodat zij een vast netwerk hebben met een vaste begeleider. Daarbij kijken zij in eerste instantie naar gemeenten om dit op te zetten, te financieren en te ondersteunen.

Wij hebben ROC Nijmegen bereidt gevonden om de begeleiding van deze groep ervaringsdeskundigen op zich te nemen en dragen daar middels een regionale subsidie financieel aan bij.

Monitoring

Wij hechten veel waarde aan de kwaliteit van het onderwijs in basisvaardigheden dat wij aanbieden aan onze inwoners. Daarom hebben we de keuze gemaakt om het formele aanbod uit te laten voeren door een gerenommeerde onderwijsinstelling als ROC

Nijmegen. Daarnaast laten wij jaarlijks een impactmeting uitvoeren door het bureau Artéduc. Met deze impactmeting monitoren we niet alleen de vorderingen die cursisten maken op het gebied van taalvaardigheden en digitale vaardigheden, maar onderzoeken we ook welke impact deze vorderingen hebben op hun algehele welbevinden en op hun participatie in de samenleving.

De resultaten van deze impactmeting in 2022-2023 laten zien dat een meerderheid van de deelnemers zijn of haar taalvaardigheid kan toepassen in de praktijk (93%). In vergelijking met de landelijke benchmark van 2012 (58%) is deze score veel hoger en geeft het aan dat door de meeste deelnemers het doel van de georganiseerde taaltrajecten behaald wordt. Daarnaast ervaart tussen de 50% tot 70% een betere plek in de samenleving in vrijwel alle variabelen van sociale inclusie. Ook dit percentage is hoger dan de landelijke benchmark.

Onderzoek

In de gemeentewet ([art. 213a](#)) is vastgelegd dat het College van B&W periodiek zelfonderzoek doet naar het door het College gevoerde bestuur. Het gaat hierbij om onderzoek naar doelmatigheid (mate van inspanning en kosten) en doeltreffendheid (bereiken we doelstelling ook). Het College mag dit onderzoek zelf uitvoeren, mits het de keuze van onderwerpen en uitkomsten ervan deelt met de raad. Voor 2024 heeft het College met uw raad afgesproken onderzoek te doen naar de doeltreffendheid van de **subsidiestroom rond geletterdheid en basisvaardigheden** (zie: [paragraaf bedrijfsvoering Stadsbegroting 2024](#)). Stadscontrol voert dit onderzoek uit in nauwe samenwerking met team Onderzoek & Statistiek en de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling.

Het onderzoek zal in het derde kwartaal van 2024 starten, de uitkomst wordt in het vierde kwartaal van 2024 met u gedeeld.

Wij verwachten u met deze raadbrief voldoende te hebben geïnformeerd. Wanneer de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven, ontvangt u van ons opnieuw een schrijven.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester